

Dragutin Gorjanović-Kramberger i početak hrvatske geološke kartografije

Katarina Krizmanić

Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb
Katarina.Krizmanic@hpm.hr

Premda je svjetsku slavu stekao otkrićem, a osobito proučavanjem i interpretacijom nalaza krapinskih neandertalaca, Dragutin Gorjanović-Kramberger bio je, i do danas ostao, nesumnjivo jedan od najvećih hrvatskih geologa i paleontologa. Njegov znanstveni opus, objavljen u uglednim europskim časopisima otkriva ga kao doista kompetentnog poznavatelja brojnih disciplina geologije i paleontologije, a potvrda je tome i današnje uvažavanje njegovih znanstvenih postavki.

Međutim, u kontekstu cjelokupnoga njegovog rada možda je najmanje poznato da je on, kao vrstan istraživač hrvatskoga ozemlja, s posebnim darom zapažanja njegovih odlika, bio pokretač sustavnoga geološkog kartiranja u Hrvatskoj. Kada je, nakon završenih studija godine 1879., Dragutin Gorjanović-Kramberger imenovan pristavom u Mineralogičko-geologičkom odjelu Narodnog muzeja u Zagrebu, uz sav ostali izuzetno plodan stvaralačko znanstveni rad, Gorjanović je, uz Gjurju Pilara intenzivno radio i na postupnom pripremanju geološkog kartiranja cjelokupne Hrvatske i Slavonije. Cilj im je bio definitivna izrada i izdavanje *Prijegledne geološke karte Kraljevine Hrvatske i Slavonije* u mjerilu 1:75000. Slijedom proučavanja, između ostalog, i geologije Hrvatskoga zagorja te neumornog rada na terenu, prva karta koja je bila dio toga velikog pothvata i znanstvenog projekta bila je tiskani list Ptuj–Vinica, objavljen godine 1902., potom, 1904., Gorjanović izdaje listove Krapina–Zlatar te Rogatec–Kozje, a 1908. konačno je tiskan i list Zagreb. S obzirom da je rad na geološkom kartiranju sve više napredovao, Gorjanović je počeo razmišljati o osnivanju samostalne geološke službe u Hrvatskoj. Naime, za izdavanje preglednih geoloških karata tada je bio mjerodavan i ovlašten isključivo Državni geološki zavod u Budimpešti. Nakon brojnih poteškoća, Gorjanović je uspio ishoditi dozvolu za samostalno snimanje i izdavanje geoloških karata bez kontrole dotičnoga Zavoda te je, napokon, 3. srpnja 1909. tadašnji ban Pavao barun Rauch potpisao Naredbu o osnivanju *Geologijskog povjerenstva za Kraljevine Hrvatsku i Slavoniju* u Zagrebu, čime je i službeno započeo rad geološke službe u Hrvatskoj.